

OASTEA ȚĂRII: „ÎN ARMATĂ NE-AU DUS LA IRIGAȚII SĂ FACEM CANALE“

„Avem o țară, o datorie/Si-o misiune de veacuri de îndeplinit/Duşmanii țării și ei să știe/Că suntem stăncă de granit“ FOTO: Arhivele Naționale

„În armată am intrat în ziua de marți, 13 septembrie 1988 și am intrat în rezervă în 10 februarie 1990. Nu mai știu ce zi a săptămânii era când am ieșit din armată. Ziua intrării în armată mi-o amintesc, dar nu mai știu de ce mi-o amintesc, mi-o amintesc și gata. N-am fost tocmai o generație norocoasă. Semăna foarte mult cu descrierile din „O zi din viața lui Ivan Denisovič“, cu singura deosebire că la noi mai puteai să sari gardul să te duci în oraș și puteai să mănânci cât voiai. Asta, bineînțeles, dacă-ți plăcea mănăncarea. Un an jumate, cât am stat în armată, am mâncat patru feluri de mâncare: cartofi, varză, fasole și

macaroane. Și ceai și biscuiți. Pe primul loc fasolea, clar. Cea mai bună. Era sărbătoare când ne dădea fasole. Era bună, bună, nici nu am ce să spun mai mult de atât. Pe locul doi cartofii fierți, pe locul trei varza și pe locul patru – macaroanele. Nimeni nu putea să mănânce macaroanele alea. Erau nasoaie de tot. Erau uscăcioase și-ți lua toată salivă din gură, când băgai în gură o lingură de macaroane îți simțea gura uscată și-ți se forma o clisă lipicioasă... era ceva îngrozitor, nimeni nu putea să mănânce macaroanele alea, când aveam macaroane la masă, pur și simplu rămâneam nemăncați. Varza era așa și așa.

Înota în ulei și trebuia să sacrifici o bucată de pâine ca s-o pui în farfurie ca să absoarbă tot uleiul, o arunca (pâinea, adică) și pe urma te-apucai să mănânci varza. Era chiar ok, chiar bună, doar treaba cu uleiul trebuia să-ți rezolve în prealabil. Cartofii fierți erau cartofii fierți, aici n-am nimic de comentat, decât că nu de puține ori trebuia să-ți alegi de coajă chiar în farfurie. Înțelegeam de fiecare dată când găseam coji în farfurie, pentru că, na, te trezeai de dimineață, dacă erai de serviciu la bucătărie, te apucai fie să cureți varza, fie să cureți cartofii, iar cartofii nu sunt doi-trei, cum faci tu acasă piureul, sunt cinci sute de kilo-

grame, sunt un munte de cartofi pe care trebuia să-ți cureți de unul singur până la ora la care veneau aia la masă, deci știu cum e, dacă la început îmi dădeam toată silința să-ți curăț cât mai bine, pe urmă îmi băgam picioarele și mai aruncaam și câțiva așa, necurățați, la curățaji; oricum, mă gândeam că se desprinde coaja aia și singură când dau de apă și de căldură, așa că nu mă strofocam foarte tare. Și, oricum, nimeni nu se smiorcăia că găsea cartofi cu coajă în farfurie.

Luai cartoful, îi dădeai coaja la o parte și-ți mâncai. Mare șmecherie. N-a murit nimeni din asta. La desert, dacă mai puteam, ne mai dădea cei

cu biscuiți. Era foarte bun. Luai biscuițele, îl îmbrui în ceai, eventual mai puneai câțiva biscuiți și-ți lăsa să absoarbă tot ceaiul și se forma ca un fel de mucilagină dulce. Foarte bun ceaiul cu biscuiți. Foarte, foarte bun.

Odată am făcut un guguloi dintr-un miez de pâine și am dat așa, la harneală și s-a lipit de tavan, mânca-ți-aș. Aia au zis că „ce p*** mea, bă, ne-arăți d-astea“, și, pe bune, mai bine nu știam că pâinea se lipește de tavan, nu de alta, dar e nașpa să-ți dai seama ce bagi la ghiozdan în armată.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL ZILEI

Presă din România a sărbătorit succesele celor 40 de ani de la declanșarea cooperativizării agriculturii. Operațiunea „SOS - Villages roumains“ a adus însă în prim plan presă occidentală, „dezastrul roșu“ din satele românești. „Mondenități“ în limitele vremii.

Ani de referință

Un argument „imbatabil“ în superioritatea „Epocei Ceaușescu“ sunt statisticile. „Cu statisticile poți demonstra

orice“, observaseră ironic sociologii americani. Dar, în România, cine să-ți citeze altfel decât acasă ori între prieteni? Anul 1938 – cu performanțele economiei „burghezo-moșierești“, și anul 1965 – când Ceaușescu luase puterea, erau referințele temporale. Se publicau zilnic grafice cu indicatori sociali, economici și culturali: citeai că din 1938 până în 1965 și din 1965 până în 1989, toate sporiseră de câteva zeci de ori.

(Continuare în pag. a II-a)

VIS DE LIBERTATE

Pregătiri de fugă

În 1989, Puiu Sălăgean era un tânăr ca oricare altul. Trăia într-o lume cenușie, muncea într-un oraș cenușiu și nu avea prea multe așteptări. Alături de prietenii săi visa... visa la libertate. Voia să trăiască altfel. A avut curajul să fugă dintr-o Românie devenită lagăr. A plătit scump. Povestea lui pare astăzi desprinsă dintr-un film de groază și de acțiune, la un loc. El a acceptat să ne spună povestea lui, iar noi v-o prezentăm așa cum a fost... Făcea parte din generația decreteilor. Avea un vis, care însemna dorința de libertate. Dorea să călătorească, să trăiască precum în revistele din străinătate, pe care le-a văzut la prieteni. Tot cu unii dintre aceștia vorbea despre ceea ce auzea la „Europa Liberă“.

Decizia

Încet-încet, în minte-i a încolțit ideea că ar putea să fugă din țară. „Discu-

tam aprins despre aceste vise cu prietenii apropiați, însă o făceam cu precauție, pentru că vremurile nu permitau nici măcar libertatea exprimării unor astfel de vise. Ne alimentam de la Europa Liberă cu informație, cu realitatea «fericirii» la care eram supuși de «iubitul conducător» al patriei, cu muzica de calitate, duminica la ora 15:00, la emisiunea «By request» a lui Radu Theodor, dar și cu «Actualitatea românească» a lui Neculai Constantin Munteanu. Așa aflam despre marturii ale celor scăpați din lagărul numit România. Așa speram că tinerețea noastră mai are o șansă. Comentam tot mai pătrunși emisiunile respective, descoperind un numitor comun, tacit, unanim. Să plecăm noi spre viață și nu viața de lângă noi». Așa a hotărât, împreună cu un prieten, să treacă frontiera clandestin.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„N-aveți un pic de vată, vă rog?“

Viorel B. avea 30 ani în 1989 și locuia în Câmpulung Muscel. „Nu știu alții cum sunt...“, dar eu când îmi aduc aminte de Epoca de Aur, mă trec fiori reci. Nu pot și nu vreau să uit ce-a fost atunci. Sămburele degradării morale de-acum a încolțit atunci, în anii de glorie deșănțată a „celui mai iubit fiu al poporului“. Era sâmbătă, 4 martie 1989. Dimineața mohorată și friguroasă de primăvară musceleană. La ora 6:00, semnele citite și învățate din cartea groasă și inestimabilă pentru noi de atunci – «Mama și copilul» – arătau că astăzi va fi ziua cea mare. Caloriferul e rece, dar nu-i nimic. Stăm la bloc și avem sobă pe lemne, ca toți vecinii. Au luat și curentul. A, nu-i nimic, avem lumină și destule. Azi e o zi mare! Se va naște copilul. «Totul decurge normal», ne-am încurajat noi! Victorie! Dacia care trebuia să ne ducă la spi-

tal a pornit în sfârșit și iată-ne ajunși. Treacând pe lângă secția de urgență, auz un strigăt disperat: «De ce nu aveți oxigen?» Ne facem curaj în continuare. Medicul nostru e cel mai bun, deci n-avem de ce să ne facem probleme. I-am dat telefon și o să vină, chiar dacă abia ieșise dintr-o gardă de 24 de ore. Și a venit. La timp. Altfel nu apărea printr-o minune un pat pentru soția mea, atunci când asistenta șefă a decretat că nu mai sunt paturi. «Am nevoie de vată!» am auzit abia șoptit. Brus, am realizat că soția mea avea nevoie de produsul acela pufoș de la Buftea, care împreună cu lipsa de medicamente, ouă, pâine, zahăr, ulei, salam, unt sau benzină ne teroriza și ne ucidea încet, transformându-ne viața într-un coșmar.

(Continuare în pag. a II-a)

12 ANI DE LA CUTREMUR

În martie 1989, probabil la catalismul vinovat de moartea a peste 1.500 de oameni, rănirea altor 11.000 și distrugerii semnificative în orașele din zona de sud a țării, inclusiv în Capitală, se mai gândeau puțini. Rudele victimelor, admiratorii Doinei Badea, ai lui Toma Caragiu și ai altor vedete răpuse de seism. Zicerea populară că o nenorocire nu vine niciodată singură își găsea încă o dată trebuința: pentru bucureșteni, cutremurul din 1977 trimitea cu gândul la decizia de sistematizare a Capitalei, la demolări, la Casa Poporului, la centrul civic, la dărâmări și translări de biserici, la câinii vagabonzi liberi pe străzile

prăfuite. „Am fost la piață, am trecut pe lângă curți pline de gunoaie, de vechituri, de câini otrăviți și aruncați peste gunoaie. Printre bătrânele trecând cu colivele la biserică, observă poeta Florența Albu pentru jurnalul intim, de sămbăta morților – morții cutremurului, cutremurului din urmă; am trecut prin isteria străzii la ora când alaiul oficial trece, dracii știe încotro, pe unde se mai demolează, oamenii au ajuns obsedați de gestul mâinii lui care poate însemna raderea imediată a încă unei străzi, a unei biserici, a unui întreg cartier...“

(Continuare în pag. a II-a)

CARICATURA ZILEI

JURNALUL ZILEI

4 MARTIE

Printre bătrânele trecând cu colivele la biserică, de sămbăta morților (morții cutremurului, cutremururilor din urmă); am trecut prin isteria străzii la ora când alaiul trece, dracii știe încotro, pe acolo pe unde se demolează (oamenii au ajuns obsedați de gestul mâinii lui care poate însemna raderea imediată a încă unei străzi, a unei biserici, a unui întreg cartier...). Mașinile militiei care preced alaiul au sirenele date la maximum; vocile „gradaților“ din mașini urlă: „Treci la margine, la margine, înapoi, înapoi!“ – cum ar striga: marș la margine, marș! Ca pentru câinii demolărilor. Ar putea trimite hingerii să ne adune, bipezi și patrupezi, să nu ne dăm la ei, să nu-i muscăm cu turbare. Dar turbarea e a lor – demența, isteria – frica este a lor! Nouă, părților cu coada între picioare, ne-au rămas doar apatia tămpă, doar blândetea îngălată. Doar mișunul înfăcșat, doar viermuiala în hoitul orașului.

(Continuare în pag. a II-a)

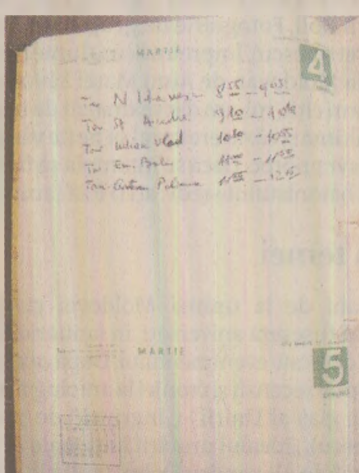
AGENDA ELENEI CEAUȘESCU

„Zi scurtă“ de sâmbătă. La 8:55 (zece minute) l-a chemat pe „finanțistul“ Ibaneșcu.

Timp lung a vorbit cu Ștefan Andrei (9:10 – 10:10). În complicatele relații de export și credite ale României, cuplul Ceaușescu avea încredere în experiența și cunoștințele de diplomat ale actualului viceprim-ministru al Guvernului.

Trei sferturi de ceas l-a reținut și pe Iulian Vlad (10:10 – 10:55). În dorința ei permanentă de „noutăți“, după ce asculta înregistrările din casele demnitarilor cerute, avea nevoie și de lămuriri. O neliniștea, oare, „cenaclul“ din casa de la Comana a lui Gogu Rădulescu?

Mai puțin scriitorii și artiștii invitați în casa demnitarului, cât legăturile lui Gogu „la sovietici“, mai de demult „studiate“. Amicul lui Gogu, Iliu Constantinovskii – ilegalist al PCDr stabilit din 1940 în URSS –, menținuse relații prietenești și cu tovarășii din tinerețe cu răspunderi în cultură, Leonte Răutu și Petre Năvodaru. Membru al uniunii scriitorilor sovietici (1955), Constantinovskii reușise la Moscova un bun renume de scenarist și scriitor cu vederi progresiste. După ce publicase într-o trilogie autobiografică multe date despre mișcarea comunistă interbelică românească, îl prezentase sovieticilor și pe Caragiale. De când cu „perestroika“ lui Gorbaciov, Constantinovskii călătorea des și la

Paris. O vizita și pe Monica Lovinescu Legături și informații periculoase, de vreme ce amândoi Ceaușeștii nu-l scoteau pe Gorbaciov din „aventurii în slujba imperialismului“...

Se interesase, desigur, la generalul Vlad și de mersul anchetei „spionului“ Mircea Răceanu. O lungă întrevvedere a avut apoi Elena Ceaușescu și cu Emil Bobu. Să fi fost o continuare a discuțiilor cu șeful Securității? Putțin timp i-a mai rămas după aceea pentru vizita Polianeii Cristescu (11:55 – 12:15). Dacă nu curva au plecat de la birou împreună. Căci Poliana a fost frecvent invitată și la reședințele soților Ceaușescu. Fosta soacră și noră se întâlneau deseori „la cafea“ și acasă. Lavinia BETA

Autoarea avortului ilegal a născut în pușcărie

Pe de-o parte – o fetiță de trei ani și un băiețel de doi ani, rămășiță fără mamă; pe de alta – un copil născut în inchoisare și un altul care își aștepta mama să se întoarcă de la filava – aceasta era drama prin care treceau două familii din București, în primăvara lui 1989.

A.O., mama primilor copii, rămăsese însărcinată în 1988 și din cauza problemelor materiale ale familiei a

incercat să scape de sarcină. Așa că a rugat-o pe D.R., o cunosțință a sa, să-i prezinte o persoană în vederea provocării ilegale a unui avort. Așa a ajuns la A.M. în dimineața zilei de 17 august 1988 împreună cu soțul său și însoțită de D.R. și de soțul acesteia, D.C.

Conform datelor din dosarul nr. 572/1989, „A.M., de îndată ce au sosit, în dormitorul apartamentului, prin

mijloace empirice, i-a efectuat manopere abortive lui A.O., respectiv introducându-i cu ajutorul unei sonde în cavitatea uterină, o soluție de apă fiartă cu sâpuri“.

În timpul manevrei, lui A.O. i s-a făcut rău, și-a pierdut cunoștința, iar femeia care îi introdusese sonda a încercat să o reanimeze.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

4 martie (sâmbătă)
Soarele a răsărit la 6:48, a apus la 18:07
Luna a răsărit la 5:02, a apus la 13:54
Sărbătoare creștină:
Cuviosul Gherasim de la Jordan, Sfântii Mucenici Pavel și Iuliana, sora lui (Pomenirea Morților)

S-a întâmplat la 4 martie 1989

• Miniștrii de Externe ai Argentinei, Braziliei, Columbiei, Mexicului, Republicii Peru, Uruguayului și Venezuelei și-au exprimat, într-o notă adresată secretarului general al ONU, Javier Perez de Cuellar, îngrijorarea față de intenția Marii Britanii de desfășura manevre militare în Insulele Malvine (Falkland). Documentul cheama Guvernul Marii Britanii să renunțe la proiectatele manevre militare și să reinceapă negocierile cu Argentina în vederea soluționării definitive, pe cale pașnică, a disputelor privind suveranitatea asupra insulelor.
Ramona VINTILĂ

JURNALUL ZILEI

4 MARTIE

Azi-dimineață pe la ora cinci s-a stins bătrânul Bondor încet și fără suferință. Au început pregătirile pentru înmormântare. Lidia și Marius au alergat (cu o mașină) de colo-colo după diverse acte și accesorii necesare înmormântării. Pe la ora 14:00 eu m-am întors acasă. Lidia și Mărioara au rămas peste noapte să facă priveghi. Nu-mi place să mă gândesc la moarte. Simțindu-i prezența spăimoasă, mă întorc în grabă către cele ale vieții. E un fel de a mă „ascunde“ și de a-mi redobândi echilibrul, destul de fragil dealtăminteri.

Victor Felsa, Jurnalul unui poet lenes. Ianuarie 1955-martie 1993, București, Editura Albatros, 2000, p. 720

Am fost la piață, am trecut pe lângă curți pline de gunoaie, de vechituri, de câini, iar câinii otrăviți aruncați peste gunoaie.

12 ANI DE LA CUTREMUR

(Urmare din pag. 1)

Totuși, cutremurul din martie 1977 fu ocazia, iar nu cauza. Legea privind sistematizarea localităților rurale și urbane data din 1974. De la lege la faptă calea era lungă. În '74, abia s-a pus problema.

Imediat după cutremur, în ședința CPEX din 10 martie 1977, Nicolae Ceaușescu a reluat ideea sistematizării și modernizării unui București răvășit de natură, dar și de prea puțină preocupare a înaintașilor de-a construi temeinic, respectând oarecare norme de urbanistică. În fața evidenței, șeful statului a spus că își dorește „un centru mai bine sistematizat, mai modern, unde să facem în viitor și mitinguri, adică să devină un centru politico-administrativ”. Seismul afectase clădirile vechi, neconsolidate, dar și multe din centru, mai noi și mai bine construite. În primăvara lui 1977 s-a ales doar locul. Dealul Arsenalului. Dar și de această dată lucrurile s-au pus greu în mișcare. Demolările masive au început în București peste șapte ani, în 1984.

În primăvara lui 1989, Capitala României avea un aspect urât, de oraș bombardat. La fel arătau și Parisul între 1853 și 1870, când baronul Haussmann, prefect al Senei în acel răstimp, făcea una cu pământul cartierelor vechi, astăzi dispărute. S-a pierdut farmecul cartierelor cu străduțe întortocheate, s-au eliminat totuși și focarele de infecție. Totul, sub atența supraveghere a lui Napoleon al III-lea, care nu de puține ori mai trasa o linie, mai modifica pe ici, pe colo planurile arhitecturii. Împreună cu Haussmann, Napoleon cel Mic a creat un stil arhitectural – „Second Empire” – și o metropolă modernă, cu bulevarduri largi, rețea de canalizare, clădiri funcționale.

Necesitate? O nouă dovadă de megalomanie și insensibilitate față de soarta „demolitorilor”? S-a folosit Ceaușescu de prilejul cutremurului din '77 pentru a face din țară un laborator unde să-și testeze ideile sau schimbările erau reclamate de „necesitatea istorică”? Atât în perioada respectivă, cât și după Revoluție, despre sistematizarea Bucureștiului s-a vorbit în fel și chip.

Cristina DIAC

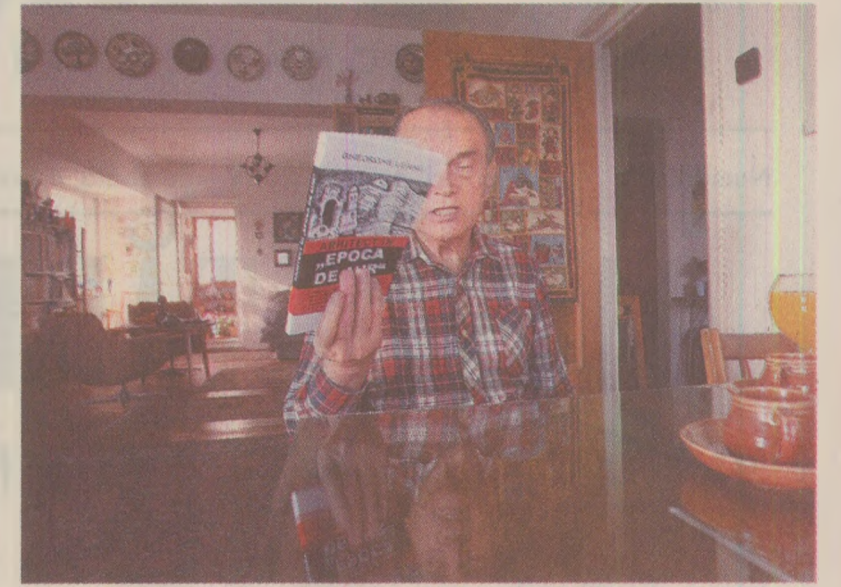
După cutremur, Elena Ceaușescu (pe bancheta din spate), despre care se zvonca că i-ar fi murit o nepoată, a apărut pentru prima dată în ipostaza de „prima femeie a țării”. FOTO: Andrei Pandelescu

Povestea unui jurnal intim

În 1989, Gheorghe Leahu se putea mândri cu o carieră solidă, cu cei peste 30 de ani puși în slujba arhitecturii. Era un nume reputat, recunoscut ca atare atât de autorități, cât și de breaslă. În lista cu specialiștii din domeniul arhitecturii, existentă în fondurile Arhivelor Naționale, pe care figurează opt nume, cel al arhitectului Leahu se regăsește la prima poziție. În 1989 era cel de-al 13-lea an de când conducea una dintre cele șase secții ale Institutului de Proiect București. De-a lungul anilor, și-a pus semnătura pe zeci de proiecte, atât de autor, cât și în colectiv. Meritele profesionale i-au fost recunoscute de breaslă, Gheorghe Leahu fiind în mai multe rânduri laureat al Premiului Uniunii Arhitecților. Printre lucrările de referință se numără ansamblul de locuințe Dorobanți, cuprins între Șoseaua Ștefan cel Mare și Liceul I.L. Caragiale, și magazinul universal Unirea, cel mai mare din țară. Pentru proiectul „Unirea”, domina sa mărturisese că s-a documentat în toată literatura de specialitate străină, iar la final a avut senzația trăinicie și a lucrului bine făcut. Modificările ulterioare, spune arhitectul Leahu, n-au mai fost pe măsura proiectului inițial, și în loc să îmbunătățească, mai mult au stricat.

În primăvara lui 1989, un colectiv de proiectanți condus de arhitectul Leahu lucra la realizarea ansamblului de locuințe din zona Știrbey Vodă. Sub genericul „Intinerit și inforitor, Bucureștiul se pregătește pentru întâlnirea cu milenul trei”, reporterul României libere a prezentat lucrarea și l-a consultat pe arhitectul Leahu. După propriile mărturisiri, în 1989 s-a mai ocupat și de proiectul arterei Izvor-Coșbuc, care mergea de-a lungul fațadei principale a Casei Poporului, arteră denumită Bulevardul Libertății. Proiecte multe și complicate, solicitante din punct de vedere profesional. După existența „la vedere”, din timpul zilei, în liniștea și singurătatea nopții, specialistul în arhitectură se dedica jurnalului intim. Spre deosebire de Mircea Zăciu ori Livius Ciocărlie, diariști cu state vechi, tentați de literatura confesivă încă din adolescență, arhitectul Leahu a descoperit supapa scrisului intim în anii '80. „Ideea în sine a apărut din neputința mea de a mai suporta indicațiile, spune astăzi arhitectul, foarte contradictorii și foarte neprofesionale. Prin 1984-'85, nu mai puteam.

Mi s-a produs o revoltă interioară, nu știam cum să ne păstrăm și în relațiile cu prietenii și în familie și pe stradă, să ne păstrăm această dualitate între ceea ce vedeam cu ochii, cu sufletul, cu existența noastră, și minciuna infernală care ne înconjură ca o lătură generală. Și

Arhitectul Leahu a decis să publice jurnalul spre folosul celor care n-au trăit „coșmarul dictaturii”. FOTO: Christian Siliva/JURNALUL NAȚIONAL

atunci am început de la niște banalități. Soția mea și cu fiul meu, nimeni nu a știut de această carte. Am scris-o în caietele subțiri, cu litere mici, pe caiete de teză, cu vreo 7-8-10 pagini. Și le scriam și veneam seara târziu – n-am scris în fiecare zi, o dată la o săptămână, la două săptămâni – și scriam. Când aveam probleme grele, scriam mai mult. Stăteam într-un colț al apartamentului, scriam și ascundeam caietele sub un covor care era cel mai mare covor al casei.

Pe măsură ce completam un caiet, nu-l mai reciteam. Când terminam un caiet, îl înveeam în hârtie neagră, nelucioasă – la produsele fotografice există anumite ambalaje cu hârtie mată și pentru că hârtia mată nu atrage atenția, înveeam caietele în această hârtie neagră și îl duceam în garaj. Îmi construise împreună cu un grup de vecini de acolo un garaj cu ușă metalică, cu lacăt solid. Dar aveam niște baterii defecte de la mașină și niște cauciucuri și puneam caietele acolo. Și azi așa, maine așa, s-a făcut un strat de caiete pe care le-am ținut până la Revoluție. În febra primilor ani de libertate, memorialistul n-a simțit nevoia să publice jurnalul, considerând că are alte priorități: editarea albumelor de acuarele avându-l ca autor, pictura fiind a treia mare pasiune a lui Gheorghe Leahu, după arhitectură și familie. „Atunci, imediat după '90, mi-am spus că dau prioritate acestor albume, pentru că sunt încă vii în memorie momentele în care eu am constatat distrugerea Bucureștiului. Am scos albumele astea pur și simplu din dragoste pentru arhitectură. Scopul meu a fost să deschid ochii oamenilor care merg pe trotuare, care se uită la gropi, la vitrine, și nu se uită că deasupra vitrinelor există niște valori extraordinare. Sunt case în stiluri interesante, sunt case de oameni cu

stare care au vrut să lase urme, să se vadă că ei sunt oameni bogați.”

În 2004, arhitectul Leahu a decis că momentul este potrivit ca jurnalul ținut cu atâta dificultate în deceniul nouă să devină carte. După ce-și făcuse datoria față de oraș, contribuind atât de sporirea zestrei arhitecturale, cât și la păstrarea în memoria oamenilor a comorilor ce astăzi nu mai sunt, arhitectul Leahu a vrut să mai lase ceva semenilor. „Public acum aceste memorii modeste, scria domnia sa în prefața volumului apărut în 2004, ale unui român obișnuit, pentru a fi cunoscute de cei ce n-au trăit atunci umiliția noastră cea de toate zilele, pentru românii ce au emigrat în lumea liberă, pentru tinerii de azi, care n-au suportat coșmarul dictaturii.”

Cristina DIAC

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Împărțit în două: orașul vechi, murdar, lăsat în părăsire (nimeni nu mai gospodărește, nu mai repară nimic, așteptând tăvălugul demolărilor); și „centrul civic”, blocurile noi, decorul oficial în care nu locuiește nimeni. Tot ce a dărmătat între Piața Unirii – Operetă – Uranus – Sfânta Vineri – Dudești – Calea Căilărilor și Văcărești este un maldac de moloz amestecat cu aceste construcții imense, falcoale. Decoruri pentru piesa absurdă a unui teatru absurd, monstruos; un teatru al puterii incolte care incolțește. Și când trece cuplul demontat spre alte proiectate „ctitorii”, te întrebi cui îți este mai frică? Nouă sau lor?

Și nu atât mizeria materială e cea mai rea, cât nimicnicia noastră nimicniciească, reducerea la starea animalică, la animalică brută, frică, sex, teama de noi și unii de alții. Și nu se arată măcar o lumină, o crâpătură în toată zădăria care ne împrejmuiește și ne zidește înăuntru, nu se arată nimic, decât nimicul care se scâlâmbăie în fața ochilor noștri: marile piețe ale nimicului, marile vitrouri ale nimicului, marile discursuri ale nimicului.

Florința ALBU, Zidul mator (pagini de jurnal) 1970-1990, București, Cartea Românească, 1994, p. 404-405

În urmă cu 12 ani (Doamne, ce repede trece timpul, parcă ieri era!) a fost acel grozav cutremur, care ne-a marcat adânc conștiințele: ce e omul pe lumea asta! Am ajuns să o dau pe pesimism și nu-mi stă deloc în fire. Și astăzi e un fel de cutremur, social. Nu merge lumea cum trebuie. Meditațiune! Numai noi, provincialii, ne luăm solda modică și, ca să ne treacă tinerile mai veseli, eşuăm la „Nina Bardezi” cu Doru și Borza. Ca din pământ răsar Ghiță, „Corbul”, Cobre, Florin C., nea Norel Manea. Acesta din urmă a fost suspectat de cancer la mână (!), s-a pensionat și a început să aștepte moartea. N-are nimic, arată prosper! Îl place anturajul și ne ia la el acasă, unde se lasează discuții furibunde, asortate cu gusturi și vin din belșug. Pe Gherasim îl așteaptă Carmen, să ducă fetița la bunici, iar ei să meargă la o masă festivă, la „Forestier”, o anticipare a Zilei Femeii. Poporanii provinciali caută orice cale să-și exprime vitalitatea. Dar Gherasim se ia în discuții istorice cu Florin C., mai aducem vorba și despre istoria contemporană aflată într-o înflorire uluitoare. Carmen îl caută peste tot unde sunt telefoane, în disperare de cauză, să nu piardă banii, o ia pe Diana la praznic. Spectacolele se termină în același timp, cei doi se întâlnesc și se produce o nouă comedie de artă. Adorm cu „tezele și antitezele”, în reluare, pe un fond subconștient. De la un difuzor public se aude foarte clar „Realitatea românească” și mă mir teribil cum de e voie să se transmită așa ceva. Somn fericit și chinuit...

C. TRANDAFIR, Jurnal în curs de apariție la Editura Libra

ARTICOLUL ZILEI

Să nu le amestecăm!

În cuvinte calde, pornite cu adevărat din inimă, semnatarul uneia dintre scrisorile sosite de curând la redacția zăgrăvește orașul în care trăiește, Sănnicolau Mare, „o localitate de câmpie din județul Timiș unde, în ultimii ani s-au construit multe întreprinderi noi și blocuri foarte frumoase, cu magazine la parter”.

Până aici, toate bune, numai că, ceea ce se întâmplă în aceste magazine aparținând ICSM, este o altă poveste și suntem intrutotul de acord cu expeditorul (Demian Dumitru, Str. Panselelor nr. 1, bl. 8A, sc. B, ap. 3): povestea merită depănată spre știința celor ce, poate, n-o cunosc.

„La data de 10 februarie merg la Autoservirea nr. 2 ca să-mi cumpăr țigări. Cer două pachete «Bucegi», țigările mele preferate. Mi se pretind 12 lei, cu 3 lei mai mult decât costul celor două pachete și întreb pentru ce trebuie să plătesc această diferență. Vânzătoarea îmi răspunde că la fiecare pachet «Bucegi» și se dă o țigară «Golf» și una «Snagov» (fără filtru).”

Socoteala ar fi, dacă am înțeles noi bine, următoarea: un pachet de țigări „Bucegi” – 4,50, o țigară „Golf” – 1 leu, o țigară „Snagov” – 0,45 lei, total – 5,95 lei. Spre a nu se mai „încurca” cu mărunțișul, vânzătorii trec direct la cifra rotundă – 6 lei. Să fie, oare, o concepție originală, „tip Sănnicolau Mare” de a participa la campania pe care atătea organizații mondiale o duc contra fumatului? Nicidecum! Parcurgerea următoarelor rânduri ale scrisorii lui Dumitru Demian ne convinge că nu-i vorba decât de o banală formă de vânzare condiționată, ce merge, cum veți vedea, până la sfidarea celui mai elementar simț al datei și respectului față de cetățean.

Am cerut „condiția de sugestii și reclamații” de la tovarășa casieră, care mi-a trimis la șeful de unitate, Heim Eduard. Îi spun

păsul meu, însă acesta îmi răspunde că nu-mi dă condica; n-am decât să mă duc la direcția ICSM, că el așa a primit dispoziție! La ieșirea din magazin am mai fost luat și peste picior de vânzătoare: «Ei, ai primit condica?»

Pe bună dreptate cetățeanul se întreabă și ne întreabă de ce această „Condică de sugestii și reclamații” stă ascunsă undeva, prin birouri. Răspunsul ar trebui dat de tovarășii care se ocupă de comerțul din Sănnicolau Mare. Numai că aceștia – înțelegem din aceeași scrisoare – sunt, cel puțin pentru moment, preocupați de o cu totul altă problemă. Iată câteva rânduri edificatoare: „Două duzini de chibrituri a 5 lei se vând împreună cu un calendar care costă 10 lei. Ciocolată de 8,75 lei nu poți cumpăra decât împreună cu calendar, 10 pachete de țigări «Carpăți» sunt însoțite, obligatoriu, de același calendar. Pe acest omniprezent calendar este fotografată echipa de handbal... «Comerțul» Sănnicolau Mare! Dar, ce ne facem – ne scrie cu umor corespunzător nostru – că până la sfârșitul anului va trebui să cumpărăm o grămadă de calendare! Ce o să facem cu ele?”

Asta cam așa e, fiindcă, în mod logic, fiecare dintre noi are nevoie de un singur calendar pentru întreg anul. Ce-ar fi – e o propunere – dacă băieții (cu siguranță zdaveni) ai echipei de handbal s-ar fi așezat pe teren, prin forțe proprii? Și ce-ar mai fi, dacă tovarășul însărcinat cu bunul mers al comerțului în Sănnicolau Mare s-ar ocupa de altceva decât de lansarea echipei favorite? Să se ocupe, adică, de comerț – și nu oricum, ci cu spiritul de răspundere pe care-l reclamă desfășurarea unei asemenea activități. E bine să nu le amestecăm!

Liana MOLNAR
Flacăra, nr. 9/1989

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„N-aveți un pic de vată, vă rog?”

(Urmare din pag. 1)

Toate astea se puteau lua dacă stăteai ore în șir la o coadă, care nu-ți garanta că produsul dorit va ajunge și la tine. Ați ghicit! Spitalul nu avea vată. Nu avea aproape nimic. Doctorii și asistentele făceau adevărate vrăjitorii (citește «spăgă la depozit») pentru a dota spitalul cu un minim de medicamente și ustensile, niciodată de ajuns. Era epoca cincinalului în 4 ani și jumătate și a imnurilor de slavă închinat conducătorului iubit. «Omul Nou», trâmbițat la congresele partidului, trebuia să fie un supra-om: să tră-

iască fără căldură iarna, fără alimente, fără medicamente, fără cultură, fără duminică și fără Dumezeu. Dar «să dea țării cât mai mult cărbune!»...

Minune! După o jumătate de oră a apărut un pumn de vată! O femeie de serviciu ne-a fericit, contra uriașei sume de 10 lei. Dar banii n-au valoric când mergi «spre comunism în zbor!». Pe 4 martie 1989, Dumezeu ne-a dăruit o pe flica noastră. Succesul doctorului nostru se datora și faptului că el pleca de-acasă fără o mică trusă. Trusa de avarie ce cuprindea ac chirurgical, ată catgut și spirit medicinal s-a dovedit încă o dată salvatoare. Spitalul nu

avea nici aceste lucruri elementare. În zilele noastre situația este mai bună, dar încă departe de normalitate. După 20 de ani, tot dăm bani portarului pentru a pătrunde în spital, curățenia încă mai lasă de dorit, iar personalul medical nu reacționează decât la stimulii bănești. Sistemul medical nu poate fi mai bun decât sistemul social din care face parte. Fiecare dintre noi reprezintă o rotă a sistemului. De-ajuns ca măcar 10% dintre noi să se comporte normal și atunci efectul bulgărelui de zăpadă va duce la reformarea întregului sistem...”

(a consemnat Andreia SMINCHIȘE)

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

La aniversare

La aniversările rotunde din istoria partidului s-au făcut totdeauna bilanțuri. Împlinirea a 40 de ani de la decizia de colectivizare a agriculturii a revărsat în conuri de belșug date și statistici. „Strategie realistă, de amplă perspectivă a noii revoluții agrare”, unește Știința timpul de „ieri” cu vremea lui „azi”, ieri – anul 1950 (imediat după ce intraseră în funcțiune noile capacități de producție agrară). Azi – investițiile și producțiile din '88 și '89. Între ele – hotărârea Congresului IX, „Suprafața amenajată pentru irigații a crescut de la 42 mii ha, cât era în 1950, la 229 mii ha în 1965 și la 3750 mii ha în acest an. Agricultura românească produce astăzi de peste 9 ori mai mult decât în 1944. Colorar firesc: producția de cereale a crescut de la 5,150 mii tone, cât s-a obținut în 1950 la 12 600 mii tone în 1965 și la 32 600 mii tone în 1988”. Cât la export?... Nici un cuvânt!

„Dezastrul roșu” din satele românești

La Radio Europa Liberă s-au anunțat iarăși emisiuni și articole consacrate României în presa internațională. În dimineața acelei zile, pe canalul televiziunii franceze TF1, în emisiunea „Bonjour la France, bonjour l'Europe” s-a lansat către toți primarii francezi apelul de a răspunde operațiunii „SOS – Villages roumains”.

Isabelle Vernat a explicat cum, prin „adopția” satei românești, comunele franceze le protejează de primejdia raderii de pe suprafața pământului. S-a prezentat și un extras din documentarul „Dezastrul roșu” făcut de reporterul belgian Josy Dubie despre România. Au vorbit Veronique Soule, jurnalistă la Liberation (România), a spus,

are o situație mai rea decât Albania), jurnalistul Pierre Celerier și scriitoarea Maria Mailat.

Versuri în căutarea de muzică

La poarta „Atelierului de creație” de la Revista Flacăra bat mulți aspiranți la favorul muzei poeziei. Dărie Novăceanu le stimulează credința și harul publicându-le câteva versuri. Ori îi aduce cu picioarele pe pământ. Ca și Tudor Elena din Giurgiu: „Doriți un răspuns clar și limpede”, la niște compuneri precum aceasta: „Da, e posibil frumosul meu iubit; să te iubesc cum nu te-am mai iubit; căci tu ești pentru mine luceafărul din cer/ ești steaua vieții mele și nu vreau să te pierd”. „Clar și limpede, chide gazda, aici nu e vorba de poezie.”

Dar dacă fata și-ar fi cântat rimele, n-ai zice că... „are valoare?”

Balcoane, idealuri, trădări și clătite

La Teatrul din Brașov s-a repetat piesa „Balconul” de D. R. Popescu, în regia lui Eugen Mercus. Dramaturgul era însuși președintele Uniunii Scriitorilor. Opera cu subtitlul „Clătite cu urdă și mărar” nu a avut încă premiera, dar cronicarii o credează ca mare succes. „Este o piesă dezbateră despre pierderea spiritului revoluționar, o prezintă regi-zorul. Altfel spus, despre criza de conștiință a unor oameni care și-au petrecut tinerețea sub semnul idealurilor comuniste, care au luptat în numele lor, dar care la un moment dat, le-au trădat din comoditate, din uitare, din oboseală.”

Mărfuri (norocos) condiționate

În pagina de sugestii, sesizări, reclamații a ultimului număr din revista Flacăra: „Mesaros Emil,

domiciliat în București, Str. Zece Mese nr. 8, intrigat de practica comerțului condiționat, ne trimite următoarea scrisoare: «Recent am cumpărat cartea lui Heinrich Boll, Fotografie de grup cu doamnă (Librăria Kretzulescu), împreună cu O lume în cântec – Angela Moldovan de Aura Matei Săvăulescu. După ce le-am citit, mi-am dat seama cât de interesantă este ultima și că nu era cazul să ne fie vândută astfel». Ați avut noroc. Dacă se întâmplă să fie lipit «Manualul betonistului» și dv. ați fi fost tâmplari?”

Tirania temei

140 de ani de la unirea Moldovei cu Țara Românească fuseseră aniversați, în ianuarie 1989, și prin cărți dedicate evenimentului. După calendar, acum e timp de recenzii și cronici la Antologia „Glas al libertății, glas al Unirii” („ingrijită” de poetul Florin Popescu), „Idealul unității naționale în cultura română” de Alexandru Dobre (ambele la Editura Minerva) și „Scriitorii români și unitatea națională” de Teodor Vărgolici (Editura Eminescu). Aprecieri unanime pentru asemenea „lucrări de referință”, „de valoare actuală și perpetuă.”

Viață de balerină

Despre Carmen Dumitrescu se zvonca că fusese „exilată” din televiziune pe motiv de „codul eticii”. Chiar dacă popularitatea micului ecran nu poate fi egalată, ziarista era apreciată pentru „mondenețările” ei culturale. Cântăreți, scriitori, plasticieni, balerine – viață privată, „provocări”, visuri și drame... în spiritul vremii. La premiera Teatrului de operetă „Tineretea unui vis”, Andreea Constantinescu, coregraful spectacolului i-a făcut următoarele confesiuni: „Înaintea fiecărui spectacol, chiar dacă l-am jucat ani de zile, repetăm o oră. În fiecare zi avem program de lucru de cel puțin 3 ore (...) nu vreau să sperii pe nimeni cu «pomelnicul renunțărilor». De ce să nu cadă și alți părinți în «plasa» atrăgătoarelor iluzii, cum a făcut și mama când a crezut că-mi rezervă o viață frumoasă și ușoară?”

Lavinia BETEA

VIS DE LIBERTATE

PREGĂTIRI DE FUGĂ

(Urmare din pag. 1)

Planul

Cei doi prieteni au început să își facă un plan. L-au stabilit în cele mai mici detalii. Știau că își riscă viața, că, dacă erau prinși, urma să își petreacă ani din viață în închisoare. Puiu Sălăgean povestește: „Am decis să trecem Dunărea înot în Iugoslavia. Trebuia să ajungem la Băile Herculane, dar era dificil să ajungem în acea zonă, pentru că era atent supravegheată de grăniceri și securiști. Trebuia să o facem pe turiști. Chiar ne gândeam că suntem turiști, dar spre libertate. Împreună cu prietenul meu Adrian am hotărât să le spunem părinților noștri despre acest plan. Am avut mari rețineri, dar trebuia. Aveam mare nevoie de ajutorul lor, altfel nu puteam să ajungem la Herculane. Tatăl meu era activist de partid, dar, spre surprinderea mea, a apreciat oarecum decizia mea. N-am să uit niciodată cuvintele lui de atunci: „Copile, ești major, nu pot să-ți spun nici du-te, dar nici nu te du”. Mi-au dat lacrimile, mai ales că m-a întrebat cu ce mă poate ajuta. Imaginați-vă că tatăl meu, un om rigid, care nu se abătea de la lege și de la tot ceea ce însemna politică la acea vreme, a pus la bătaie porțile lui de benzină, de 20 de litri, pe care o primea în fiecare lună pentru Dacia lui!”

La fel a procedat și tatăl prietenului. Acesta i-a dus până la Herculane. S-au pregătit cu toate cele necesare: rachete de tenis, chitare, mingi etc. Doar așa puteau să adoarmă vigilența „organelor”, adică a grănicerilor și a securiștilor de pe drum. Apoi au pregătit cele necesare pentru traseul pe care aveau să îl străbată de la Herculane până la Dunăre: „Am hotărât să trecem Dunărea pe la «Cazane», unde fluviul era mai îngust. Ne-am pregătit hrană uscată, pe care am ambalat-o în pungi de plastic. Pentru zilele în care urma să travesăm munții ne-am pregătit cu echipament corespunzător. Eu am ales hainele de la Gărzile Patriotice, pe care le primisem la locul de muncă, de la Combinatul Siderurgic Hunedoara. Adrian și-a vopsit o pereche de pantaloni și o haină în verde, ca să ne camuflăm cât mai bine în pădure. Ne-am confecționat din material de prelătă câte un sac de spate tip rucac, cu o curea care se lega și în jurul brațului. În saci am pus hainele pe care trebuia să le purtăm în Iugoslavia. Am mai cumpărat de la magazinul de sport Olimp din Hunedoara un biocliu rusesc cu 1.600 lei, precum și o busolă turistică în valoare de 400 lei. Am luat împrumut de la un coleg de serviciu o pereche de labe de înot,

Asumându-și riscuri uriașe, Puiu Sălăgean a părăsit țara în 1989, trecând Dunărea înot spre Iugoslavia

dar șeful nostru, foarte agil în observații, a remarcat acest lucru de care s-a folosit mai târziu. Am hotărât să luăm cu noi și un aparat de radio portabil, cu unde medii, care să ne confirme direcția orientativă spre Vest, respectiv spre emițătorul Radio Beograd”, își amintește astăzi Puiu Sălăgean.

Era sfârșitul lunii aprilie 1989. Cei doi prieteni au luat hotărârea să se antreneze pentru marea evadare. „Am decis să facem un antrenament de înot în Lacul Cinciș. Apa era îngrozitor de rece. Am intrat și am început să înotăm. Am ales cea mai îndepărtată «tintă», să ne testăm rezistența. Am înnotat 3-4 kilometri. Am avut ca sprijin o minge, pe care o pasam unul celuilalt cam jumătate din distanță, iar apoi am abandonat-o. A fost teribil de epuizant, dar am reușit. În următoarea zi am decis să ne antrenăm cu busola, în pădure. A fost un alt antrenament reușit, dar urma încercarea vieții noastre, care era cât se poate de reală”, continuă Puiu. A venit și ziua plecării. „Din minea am văzut că tatăl meu își respectase promisiunea și îmi lăsase canistra cu benzină. Adrian și tatăl lui au ajuns la mine, am încărcat în mașină ce aveam și plecați am fost. Nu mi-am luat rămas bun de la nimeni. Nu am privit înapoi. Trăiam un sentiment complet. Nu știam unde mergem, ce ne așteaptă, nu știam dacă ne vom revedea casele vreedată. Pe drumul spre Herculane nu cred că am vorbit mai mult de 15 minute. Chiar la

intrarea în stațiune, după cum ne-am și așteptat, am fost opriți de milițieni. Au aruncat doar o privire în portbagajul mașinii, au văzut bagajul și ne-au lăsat în pace.” Au tras la un hotel și și-au făcut planul de bătaie. Au așteptat seara. Au intrat în pădure, de unde urmau să iasă abia după trei zile. „Hotărâserăm să avansăm pe timpul nopții, iar ziua să ne odihnim. Era imposibil, nu puteam folosi lanterne sau alte surse de lumină ca să nu fim observați. Întinericul era o mare piedică. Am schimbat planul. Dormeam pe rând, auzeam tot felul de foșnete înfloritoare. Ne era teamă, o teamă cumplită, dar hotărârea noastră a învins-o. Eram conștienți că înapoi nu mai puteam merge și ne alimentam cu idealul nostru. Era epuizant drumul, a trebuit să traverșăm în jur de șase versanți, cu stânci și locuri în care cu siguranță nu călcase înaintea noastră nimeni. Evitam stănele și ciobanii. După un drum extrem de extenuant, a treia zi am ajuns într-un vârf de munte, de unde puteam privi Dunărea. Până la «Cazane» mai aveam de mers încă o zi, așa că am decis să trecem prin cel mai larg loc al Dunării, unde speram să nu fie pază atât de strictă. Era o amiază insorșită și caldă. De acolo am privit cu biocliul spre punctele de grăniceri, am observat în detaliu traseul de patrulare, am cronometrat timpul în care aceștia reveneau. Erau în acea vreme foșoare de observare în apă, pe malul Dunării, iar spre seară am observat că a venit

o șalupă, care-i aduna pe grăniceri. Pe timpul nopții nu erau paznici în foșoare, dar patrulau pe șoseaua paralelă cu Dunărea. Am decis să trecem pe acolo. Seara era o lună plină, ce lumina ca un reflector. Am traversat drumul în cea mai mare liniște, să nu fim simțiți de câinii grănicerilor. Știam că putea să ne coste viața. Ne puteam împușca fără somație. Ne așteptam la ce putea fi mai rău. Am pus sacii cu hainele de schimb în spate și am intrat în apa rece ca gheața. Era 1 mai, la ora 2 din noapte. Am înnotat două-trei ore, iar în beznă încercam să stăm spre mijlocul apei, ca să nu ne ia curentii puternici.

Am simțit toate senzațiile posibile: de la căreel la picioare până la disperarea că acolo îmi voi găsi sfârșitul. Dumnezeu m-a văzut și nu sfârșit mult timp a început să ne lumineze afară. Am atins cu coatele malul Iugoslaviei. Mă lovisem de pietre, de stânci. Eram singur. Adrian se depărta în timpul traversării și nu mai știam nimic unul de celălalt. Căutam să mă cațăr pe niște rădăcini de copaci ca să ajung la șoseaua paralelă cu Dunărea. Când, în sfârșit, am văzut o bornă kilometrică scrisă în litere sarbești am realizat că am reușit. „Eram fericit, plângeam fără să-mi dau seama de ce. Din tufe am auzit vocea lui Adrian, care mă striga. Abia atunci am apucat să ne bucurăm cu adevărat. Era cea mai mare reușită a noastră, ne considerăm învingători. Nu știam ce avea să urmeze!”

Monlise HIHN

Oastea țării: „În armată ne-au dus la irigații să facem canale”

(Urmare din pag. 1)

Pe urmă, când vîi acasă, toate alea îți se par super, dar pâinea era ca un cauciuc și mai bine era să nu știi. În orice caz, nimeni nu murea de foame în armată, că săream gardul, cum îți spuneam, aveam conserve și tot restul, nu murea nimeni de foame în armata lui Ceaușescu”.

„Cum am intrat în rahat. La propriu!”

„La sfârșitul lui 1988 eram în Brăila și am folosit pentru prima oară loapăta Lienemann, pe care o aveam cu noi, prinșă la cingătoare; loapăta Lienemann era așa ceva care luai cu ea și te luai cu ea, se rabata și se închidea așa, ca într-un pic și te duceai și aruncaai, că de obicei e folosită numai la mizerii și te purta la centură. Cu loapăta Lienemann am desfundat eu odată canalul în armată. Canalul se infundase și m-au găsit pe mine așa mai prost ca să mă bage în c... la propriu, bine, că aveam un superior, un locotenent, avea boala pe mine, băi, deci nu mă putea suferi, nu știu ce avea cu mine și io aflasem că vrea să mă bage-n c... și abia așteptam să-l prind la c... și io trag la meserie, abia așteptam să-mi dea ordin să intru cu uniforma de militar în c... că intram cu stema Republicii Socialiste România, îți dai seama, era nasol de tot, abia așteptam, aveam stemă și pe nasturi și la centura pantalonilor, abia așteptam să-i fac raport și ăla era dacă-i făceam raport pe așa ceva.

Eram în fața plutonului, îmi dă ordinul, «am înțeles, să trăiți!», mă bucuram în sine mea că io trăgeam la meserie, băi și când colo, mă trezesc că-mi dă costumul de protecție anticimică și mă pune să mă îmbrac cu el. Și uite așa am intrat în c... până la brâu. Și trebuia să desfund canalul cu loapăta Lienemann.

Pentru asta, trebuia să găsec mai întâi sifonul scodolind prin rahat, ceea ce am și executat. Am găsit sifonul, l-am scos, am dat cu loapăta, s-a dus rahatul, dar nu și de pe mine. Nu eșu mare filosofie, dar era ceva extraordinar de scârbos, și-acuma-mi vine să vomit când mă gândesc. După ce s-a dus tot rahatul din canal, a rămas rahat pe mine. M-au curățat cu furtunul. Dacă mă simțeam ca un erou? Mă, sincer, mă simțeam de c... În nici un caz măndru”.

„Știința”, analfabetul și serul fiziologic

„Hoșman Dorel era unu mic de statură, cu fața curată-curată, avea obraji roșii și ochii albaștri. Era îndesat și puternic. Spunea că el e păstor de oi și vorbea cu «dânsa» despre oaie. Despre pielea oii vorbea așa: «Când o tunzi pe dânsa, i se zgribulește pelca». L-am cunoscut la Caracal, când eram caporal sanitar.

Înainte să fiu la Caracal, fugisem din Tecuci, unde eram la irigații (practic, armata pe vremea aia însemna să lucrezi, să muncești toată ziua, ca salahorii și atât tot, la sfârșitul zilei să cazii frânt și a doua zi s-o iei de la început. Te trezeai de dimineața de la patru, până la cinci erai mâncat, era încă beznă afară, te urca într-un camion și te ducea pe câmp și te lăsa acolo, fără lumină, fără mâncare, fără nimic, să sapi canale. Și tu te apucai să sapi la canale, doar că, din cauză că nu puteai comunica cu ăla de mai departe de tine, te pomeneai la sfârșit că tu săpai canal într-o parte și ăla venea cu canalul lui din cu totul altă parte și nu se mai întâlneau canalele între ele și se ducea totul de suflet, și muncă, și meserie, abia așteptam să-mi dea ordin să intru cu uniforma de militar în c... că intram cu stema Republicii Socialiste România, îți dai seama, era nasol de tot, abia așteptam, aveam stemă și pe nasturi și la centura pantalonilor, abia așteptam să-i fac raport și ăla era dacă-i făceam raport pe așa ceva.

Eram în fața plutonului, îmi dă ordinul, «am înțeles, să trăiți!», mă bucuram în sine mea că io trăgeam la meserie, băi și când colo, mă trezesc că-mi dă costumul de protecție anticimică și mă pune să mă îmbrac cu el. Și uite așa am intrat în c... până la brâu. Și trebuia să desfund canalul cu loapăta Lienemann.

Pentru asta, trebuia să găsec mai întâi sifonul scodolind prin rahat, ceea ce am și executat. Am găsit sifonul, l-am scos, am dat cu loapăta, s-a dus rahatul, dar nu și de pe mine. Nu eșu mare filosofie, dar era ceva extraordinar de scârbos, și-acuma-mi vine să vomit când mă gândesc. După ce s-a dus tot rahatul din canal, a rămas rahat pe mine. M-au curățat cu furtunul. Dacă mă simțeam ca un erou? Mă, sincer, mă simțeam de c... În nici un caz măndru”.

insă, n-arunca niciodată, arunca doar în ceilalți, băi, și avea o țintă, să mori, la fix te nimerea și-ți dai seama că era frustrant să te trezești în toiu nopții cu un papuc în cap. Băi, da, mie niciodată nu-mi arunca cu papuc-n cap. Și de atunci miroseam eu ceva da' nu știam cum să-l prind, că doctorul unității, Luigi Iacobescu, îi pusese un diagnostic d-asta... incapacitate de... p... mea, ceva de genul asta, că dacă-i puneai schizofrenie sau ceva, ieșea nasol de tot, ieșea eveniment pe unitate, că adică cum se face că unul cu schizofrenie a intrat în armată, mă rog, nu asta era problema cea adevărată, problema cea adevărată era că asta se prefăcea mereu că e bolnav și că are nevoie de tratament, pe mine medical mă pune să-i fac o injecție cu ser fiziologic, îi făceam injecția și gata. Băi, da' injecțiile alea dureau, nu glumă, da' Hoșman Dorel mai bine suporta durerile alea de la injecții decât să se ducă să muncească cu ăia.

O dată l-am pus să semneze că s-a vindecat. L-am dat foaia cu diagnosticul, tot, nu știu ce, și i-am dat să semneze unde scria «Semnătura». E, nu pot să-ți spun ce se panicase băiatul ăsta cu foaia în mână. Avea așa, un fel de spaimă blândă în ochi, o expresie extraordinară. L-am zis «semnează, mă, semnează acum!» Săteaa așa și nu făcea nimic și era timorat de pixul pe care nu știa să-l țină în mână și de foaia aia. L-am zis atunci «Mă, de fapt, tu nu știi să scrii și să citești, așa-i?», a lăsat ochii-n pământ și a zis că așa e, nu știe să scrie și să citească, el e păstor la oi și el abia așteaptă să se întoarcă la oile lui. Și l-am luat și m-am apucat să-l învăț să scrie și să citească, după ziarul Știința l-am învățat alfabetul. «Uite, asta-i „a” mare de tipar, asta-i „a” mic de tipar, ăstai „b”, ăsta-i „c”, toate literale. Mândria mea cea mai mare a fost că la sfârșitul armatei o bunghea. Asta a fost cu Hoșman Dorel și oile lui. Un băiat extraordinar. Și s-a și cumișit. N-a mai făcut pe nebulni și n-a mai aruncat cu papuc-n nimeni! Nu era deloc prost, da' deloc. Îți dai seama că-tămintele trebuia să ai în cap ca să-ți inscenezie nebulnia în fiecare zi. Era o treabă chestia asta, nu era de ici - de colo.

Spre sfârșitul armatei ne mutaseră într-un câmin de nefamiliști. Era o poezie. Ne făcuserăm rost și de hainele de civil, ne închiriam camera la Hotelul Romula din Caracal. Adică ne închiriam camera ca să dormim acolo. Unii se mai și des-trăbăluau, dar eu nu, că aveam gagică și o iubeam.”

(a consemnat Luiza MOLDOVAN)

ZIARIȘTII ȘI PUTEREA

Cântarea României din 1989 a fost parțial trucată: Televiziunea a folosit imagini din arhivă

Manifestare propagandistico-artistică de mare amploare, Cântarea României avea o unică finalitate „palpabilă”: emisiunea difuzată săptămânal pe micile ecrane, duminică seara, la o oră de maximă audiență. De parcă, la cât de scurt era programul tv, nu ar fi fost de maximă audiență orice ar fi fost difuzat!

Pentru că presupunea o muncă de documentare, filmare și montaj enormă, Cântarea României televizată avea în spate o echipă formată din practic toți redactorii din turnul de pe Strada Pangratti. Două săptămâni avea fiecare la dispoziție pentru a realiza emisiunea dintr-un județ. „Era un spectacol fastuos, extraordinar și imposibil de făcut acum, pentru că nu mai sunt bani. Dar pe vremea aia nu întrebam de bani!”, crede Smaranda Jelescu, unul dintre redactorii-realizatori ale căror nume au putut fi adesea văzute pe ecranele emisiunii.

Povestind la rece, după 20 de ani care au schimbat radical societatea românească, Smaranda Jelescu spune despre Cântarea României că nu era o invenție a Televiziunii Române: „La un Eurovision desfășurat în Norvegia, emisia a început cu «Cântarea Norvegiei». Și noi stăteam și ne uitam la televizor și radeam, făceam bancuri: «Uite mă, la ăia, să vină la noi să-i învățăm. De ce arată sondele alea așa? Să pună pe unii să danseze pe sonde!». Eram mari maestri ai combinațiilor. Ca să lămurim, acest concept de Cântarea României a fost preluat după modelele din alte țări, dar a scăpat de sub control și a ajuns pe mâna lui Tudor Vornicu”. Director de programe de divertisment al televiziunii naționale și idol al redactorilor și realizatorilor, Vornicu i-a instruit rapid și i-a motivat să vadă partea plină a paharului: «Ia nu fiți voi tîmpii, voi nu vă dați seama că aveți două săptămâni să faceți un film? O lume întreagă, o scormoniți, imposibil să nu găsiți ceva interesant: unul care crește fluturi, mai știu eu ce!?

Jucați-vă la montaj, faceți combinații!». Asta ne-a spus și chiar asta am făcut. Incepuse să apară curența între noi, asta înseamnă că produsele noastre nu erau propagandă pură, ci și artă. Dacă n-ar fi fost artă, n-ar fi existat competiție”, este convins realizatorul tv.

„Din punct de vedere profesional, suntem doctori în această meserie, dar din păcate nu mai avem unde s-o practicăm. Nu e decât ce-am învățat noi la îndemnul lui Tudor Vornicu. El ne-a spus că, din orice fenomen care se întâmplă trebuie să iei acel lucru care-ți convine. Deci, să vă convină că-n două săptămâni trebuie să faceți un spectacol de 40 de minute. Și să nu semene unul cu altul!”, continuă Smaranda Jelescu.

Un exemplu în acest sens este una din edițiile emisiunii, realizată la Suceava, după cum își amintește realizatorul tv: „În loc să începă cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, începea cu niște versuri scrise de mine, «Ștefane, Măria Ta», recitate de doi actori din Iași în fața statuii lui Ștefan cel Mare din Suceava. Pe Sofia Vicoventca am pus-o să-mi spună un bocet de moarte într-o pădure înzăpezită în care eu am zberlat la operator «Cadru rusesc, fir-ați...!». Au făcut cadru rusesc, cu tăietorul de lemne care dărașă copacul, pe fundal, și Sofia, îmbrăcată toată în negru, bocind. Cadru de mare film al școlii rusești... iată ce am reușit să fac într-o astfel de emisiune!”.

Smaranda Jelescu susține că redactorilor nu li se cerea să facem kitsch, ci artă. Erau obligați să facă începutul, mijlocul și sfârșitul patriotice, era „obligatoriu ca toate emisiunile să înceapă cu o chestie de tipul «Partidul, Ceaușescu, România». Care, la rece privind, era un șlagăr mortal! Dar, în 1989 nu se mai putea face Cântarea României pentru că nu se mai aduna nimeni în piață! Puteai foarte bine să te duci la Teatrul de Stat să filmezi o premieră sau să aduni un ansamblu folcloric și să filmezi un program, să

Smaranda Jelescu și regiunul Ștefan Mărăscu, la o filmare pentru Cântarea României

te duci la țară să filmezi olarul, dar nu se mai aduna lumea pentru momentele de început, mijloc și final, care erau un imn închinat tovarășului Nicolae Ceaușescu. În 1989 am avut mari probleme cu filmările în piață. De fiecare dată când începeam lucrul la o emisiune, aveam grijă ca în primele zile să filmăm momentele «patriotice». Dacă scăpam de astea, restul mergea ușor”.

Toți cei care lucrau la Cântarea României știau că aproape peste tot în țară exista această problemă, a oamenilor din piață. Astfel că, pentru

județele unde nu se reușea realizarea clasicele cadre de început, mijloc și final, se foloseau momente înregistrate în 1988. „Mi se pare că ideea îi aparținea lui Ștefan Mărăscu, în venise chiar prim-secretarul de la Jalemița și apoi s-a preluat și în alte județe, dezbătuie Smaranda Jelescu. De altfel, trebuie să spun că funcționa o solidaritate extraordinară între oamenii din Televiziune și secretarii de județ. De cum descindeam în birourile lor, primul lucru pe care-l făceau era să deschidă aparatele de radio, pentru ca zgomotul să bruize conversația”.

Dana COBUZ

Autoarea avortului ilegal a născut în pușcărie

(Urmare din pag. 1)

Pentru că nu a reușit, i-a chemat în dormitor pe D.R. și pe soțul acesteia, precum și pe soțul victimei, pentru a o ajuta să o introducă pe aceasta în cada cu apă, din baie, în speranța că A.O. își va reveni.

Pentru că încercările nu au dat rezultat, A.M. a telefonat la Salvare, din apartamentul unui vecin. A.O. a murit în timp ce era transportată la spital.

Potrivit concluziilor aflate la dosar ale autopsiei medicolegale, A.O. a suferit o embolie gazoasă când A.M. i-a introdus sonda, fapt care a provocat decesul.

Materialele probatoare aflate la dosar arată că A.M., atât înaintea sosirii Salvării, cât și după ce A.M. a luat cunoștință de decesul victimei, s-a sfătuit cu D.C. și D.R. să declare organelor de urmărire penală care vor veni la fața locului, că «victimei i s-a făcut rău fără nici un motiv».

La rugămintea lui A.M., D.C. a aruncat în afara blocului obiectele care au fost folosite la provocarea avortului, și anume: o sondă, o pară de cauciuc, o plăpumioară, un scuteț și un prosop.

Prin rechizițiul Procuraturii Municipiului București din 20 ianuarie 1989, au fost trimiși în judecată inculpații: A.M., în stare de arest, pentru săvârșirea infracțiunii de provocare ilegală a avortului în forma prevăzută de art. 185 al. 1 și 4 cod penal, precum și D.R., respectiv D.C., în stare de libertate pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la avortul provocat de femeie și favorizarea infractorului față de ultimul inculpat, fapte prevăzute de art. 26 rap. la art. 186 al. 2 cod penal și art. 264 al. 1 cod penal.

Cazul avea să fie dezbătut în ședință publică, la data de 18 aprilie 1989, dar tribunalul, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea până la data de 25 aprilie 1989.

Inculpața A.M. în vârstă de 30 de ani, casnică, mamă a doi copii minori, dintre care unul născut în timpul detenției, a fost condamnată la 6 ani de închisoare și interzicerea unor drepturi timp de trei ani, după executarea pedepsei.

Totodată, A.M. a fost obligată să plătească tatălui victimei, care se constituise parte civilă în proces, suma de 15.000 de lei, reprezentând cheltuielile de înmormântare, respectiv suma de 10.600 de lei reprezentând cheltuielile de întreținere pentru cei doi copii ai victimei, începând de la data decesului mamei lor, și până la 1 mai 1989. După 1 mai, A.M. urma să plătească, lunar, 625 de lei pe lună pentru fiecare dintre copiii victimei, până la majoratul fiecăruia și apoi dacă se vor afla la studii, fără a se depăși vârsta de 25 de ani. Inculpața a trebuit să mai plătească 1.200 lei cheltuieli judiciare. Bunurile pe care le deținea A.M. au fost puse sub sechestru asigurator.

D.R., cunoștința victimei, a fost condamnată la pedeapsa de un an de închisoare, pentru complicitate la avortul provocat. În cazul acesteia însă, s-a dispus suspendarea condiționată a pedepsei, conform art. 359 cod penal. Soțul acesteia, D.C., a fost condamnat la 10 luni de închisoare și a beneficiat, de asemenea, de suspendare condiționată, conform art. 359 cod penal.

Cei doi soți au mai plătit câte 1.300 de lei fiecare cheltuieli judiciare către stat, iar A.M. a plătit suma de 2.400 de lei.

Carmen PLEȘA

HATTRICK-UL „FIAREI” A DUS STEAUA ÎN SEMIFINALE

Trei goluri ale lui Marius Lăcătuș și un joc debordant al „vitezistilor” și o victorie cu 5-1 în fața suedezilor de la IFK Goteborg au marcat, în martie 1989, o calificare senzațională a Stelei în semifinalele Cupei Campionilor Europeni. După o înfrângere la limită în meciul tur, 0-1 pe Ullevi din Goteborg, Steaua s-a dezlănțuit pe Ghencea, în fața a 30.000 de suporteri extraordinari. Prin golurile marcate de Lăcătuș (6', 17', 65'), Ilie Dumitrescu (39') și Balint (89'), roș-ablaștii obțineau într-o manieră entuziasmantă biletele pentru semifinalea cu Galatasaray Istanbul. În echipa suedeză a evoluat Klas Ingesson, un puști care avea să facă parte din echipa Suediei, la CM 1994, când scandinavii au eliminat România în „sferturi”, după penalty-urile de coșmar. Antrenorul Stelei, Anghel Iordănescu a folosit următoarea formulă de echipă: Lung - Dan Petrescu, Iovan, Bumbescu, Ungureanu - Ilie Dumitrescu, T. Stoica (85' Balint), Hagi, Rotariu - Lăcătuș, Pițurcă (72' Negrău). La 20 de ani distanță de acea după-amiază magică, actualul antrenor al Stelei, Marius Lăcătuș a povestit: „Trebuie să recunosc faptul că ne-a fost puțin teamă, mai ales în meciul de la Goteborg, acolo unde nu am reușit un meci foarte bun. Poate era normal să fie așa, mai ales că jucam împotriva unui adversar care era atât de bine cotelat la acea oră. Numai că în Ghencea, ca de obicei, ne-am deslușat și am făcut o partidă excelentă. Totuși, nu a fost un joc ușor, doar diferența de scor te face să rămâi cu această impresie. De fapt, în acel meci am reușit din nou să începem tare, să punem adversarul sub presiune, printr-un pressing adânc în terenul lor. Era maniera noastră de joc, pe care am pus-o în practică la multe alte întâlniri. Steaua era o echipă agre-

Marius Lăcătuș (în cădere) a deschis scorul în returul cu Goteborg după o fază ciudată FOTO: Andrei Pandele

sivă, aveam și jucători de o mare calitate, fără de care nu puteam aborda astfel meciurile”. În minutul 6, Marius Lăcătuș deschidea scorul în urma unei faze ciudate, rămasă în memoria tuturor iubitorilor fotbalului românesc. Pătruns impetuos în careul suedez, în stilul său caracteristic, „Fiara” a fost faultată în careu, dar, în cădere, a lovit mingea cu călcăiul și a trimis-o în poarta celor de la IFK Goteborg. „A fost un gol norocos, e clar. La acea fază, mă așteptam ca arbitrul Joel Quiniou să dicteze penalty, iar după ce am

vazut că mingea a intrat în plasă m-am repezit la Pițurcă să-l felicitez, crezând că el a marcat. El mi-a spus că eu am marcat. În fotbal și pentru obținerea unor mari performanțe trebuie să ai și noroc”. își amintește Marius Lăcătuș. În cele două manșe ale confruntării din sferturile de finală, poarta celor de la IFK Goteborg a fost apărată de tânărul Magnus Verdin, în vârstă de doar 17 ani, cel care îl înlocuia pe accidentatul Thomas Ravelli, introvertitul goalkeeper, coșmar al tricolorilor de la penalty-urile din SUA 1994. „Îmi

aduc aminte că apăra acel portar tânăr, Verdin, s-a și văzut lipsa lui de experiență. Dar, cu toate acestea, IFK mai avea și alți jucători de mare valoare, care alcătuiau în mare măsură scheletul echipei naționale a Suediei. Îmi aduc aminte că în timpul meciului am avut și un moment în care a intervenit o perioadă de relaxare, am primit golul de 3-1 și situația era destul de delicată. Numai că pe final ne-am revenit, am mai marcat de două ori, unul eu și unul Balint, iar meciul era jucat”, a mai rememorat actu-

al antrenor al Stelei. La rândul său, antrenorul de atunci al Stelei, Anghel Iordănescu, și-a amintit: „A fost unul dintre cele mai bune meciuri ale Stelei. Un început perfect, cu o mare presiune pusă pe adversar și o eficacitate extraordinară la finalizare. Marius are dreptate, echipa de atunci începea meciurile într-o manieră aproape sfocant pentru adversar. Repet, erau niște jucători extraordinari, majoritatea putând să decidă singuri soarta unei partide”.

Mihai IGIROȘANU

ACI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Frăție sindicalistă, stil românesc

Scurta vizită a lui Miu Dobrescu, președintele Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, în ianuarie 1989, la Budapesta, ar fi trebuit să fie o chestiune de rutină. Dobrescu a mers în capitala Ungariei ca reprezentant al organizației sale, la o uniune consultativă la care au participat delegați pe probleme comerciale din țările semnatare ale Pactului de la Varșovia și din Iugoslavia.

La 24 ianuarie, cotidianul PCR, Scinteia, relata din Budapesta, pentru București, că Dobrescu i-a transmis Secretarului General al Partidului Maghiar Muncitoresc, Karoly Grosz, „salutul cald, cele mai bune urări și importante succese în construcția socialismului pentru poporul maghiar”, din partea conducătorului PCR. La rândul său, relata Scinteia, Grosz i-a transmis lui Ceaușescu: „cele mai bune urări de sănătate și multe succese în activitatea, care alcătuiau în mare măsură scheletul echipei naționale a Suediei. Îmi aduc aminte că în timpul meciului am avut și un moment în care a intervenit o perioadă de relaxare, am primit golul de 3-1 și situația era destul de delicată. Numai că pe final ne-am revenit, am mai marcat de două ori, unul eu și unul Balint, iar meciul era jucat”, a mai rememorat actu-

această introducere pentru a-i mulțumi lui Miu Dobrescu pentru „interviu”.

„Într-o vreme când pluralismul la nivelul centrelor sindicale a fost, sau era pe cale să fie, acceptat de partidele comuniste la putere din Ungaria și din Polonia, ca parte a reformei sistemului, Dobrescu a insistat că în România, „nu e nevoie” să se schimbe nimic. Cât despre vreo posibilă viitoare „schimbare structurală”, chestiunea a fost rezolvată prin formularea că, „nici eu nu se află pe agenda noastră”.

Sarcina organizațiilor românești, după părerea șefului lor, trebuie să fie „perfectionarea organizațiilor de producție și modernizarea producției”, „implementarea programelor stipulate în planul nostru” și contribuția la solidaritatea internațională a muncitorilor. Într-adevăr, într-o telegramă adresată de Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România către „cel mai iubit fiu al poporului nostru, cel mai mare strateg, fondator al României socialiste, și cel mai mare erou dintre eroii națiunii noastre”, uniunile au plecat, la începutul lui februarie pentru „mobilizarea constantă a poporului muncitor în vederea îndeplinirii planului în condițiile unei tot mai mari eficiențe”.

Aceste declarații enumeră în întregime funcțiile sindicale care sunt definite conform clasice concepții staliniste a „curelor de transmisie” conform căreia organizațiile sindicale nu îndeplinesc alt rol decât acela de a transmite către poporul voiața partidului. În 1971, Ceaușescu a decretat că acest concept nu se mai potrivea cu nivelul de dezvoltare socială a României; dar de atunci încoco, confruntat cu fenomenul independenței sindicale, în dezvoltare în Europa de Est (inclusiv cu încercarea din 1979, de a se înființa în România uniuni sindicale libere), s-a ferit să mai repete acea afirmație. Asemenea declarație trebuie să fi zgâriat timpanele audienței maghiare și poloneze sau să fi sunat foarte nepotrivit. Acesta ar putea fi motivul pentru care Nepszava a prezentat astfel interviul cu Dobrescu, determinându-i implicit pe cititorii să-și evalueze pozitiv propria situație.

Încă nu se știe ce le-a spus Dobrescu omologilor săi est-europeni la conferința de la Budapesta, dar nu e greu de ghicit având în vedere că Nepszava declară că speech-ul acestuia a fost aprobat „la cel mai înalt nivel” și de vreme ce mass-media din România a fost de curând avertizată cu privire la pericolul „anarhiei” în cazul în care liderii nu se raportează cum trebuie la indicațiile de nivel înalt. Curând după întâlnirea de la Budapesta, într-un interviu din săptămânalul de politică Politika, Josef Czyrek, membru al Polonezului Politburo a declarat pentru că așa a fost aprobat la cel mai înalt nivel. Deși a răspuns la întrebarea noastră despre planurile de „sistemizare a satelor” repetând cu precizie poziția oficială a României, nu a fost de acord ca această parte a interviului să fie publicată, pretinzând că un răspuns relevant poate fi găsit în speech-ul său din timpul conferinței, care, de asemenea, a fost aprobat la nivel înalt. Totuși, conferința nu a fost deschisă publicului așa că a trebuit să ne descurcăm fără aceste răspunsuri. Nu am făcut nici cea mai mică modificare a manuscrisului și profităm de

Michael SHAFIR
Radio Europa Liberă (München) -
Raport al secției de cercetare,
condusă de dr. M. Shafir. Document
din „Arhiva 1989”, Universitatea
Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
(Traducere de Eliza
DUMITRESCU)

„A fi” sau „a nu fi”

ORIZONTAL: (A... fi): 1) Înfripate - Fini! 2) Ficus - Ficat! 3) Sfânt - Fixe. 4) Fiță! - Fir! 5) File! 6) Filatură - Fire! 7) Firdă. 8) Filă - Firmă veche. 9) Înfipt (fig.). 10) Fițiune.

VERTICAL: (A... nu fi): 1) Cuvânt care redă țâcănițul roților de tren - A deseca. 2) Agățat - Casă de Economii. 3) A bate clopotelul - Sustinător, partizan. 4) Astfel - Campion - Rău în Birmania. 5) Rână (reg.) - Strigăt de durere - Televiziune (abr.). 6) Pană de despicat - Dânsul - A sălta. 7) Aur (inv.) - Acidulat. 8) Șa - Prefix referitor la apă. 9) Instrument de suflant - Capcană - Sfârșit la urmă! 10) Se deplasează din loc în loc.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Dicționar: PACA, LOI, AOR Revista Rebus, nr. 14/1989

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Șoferul „schimba câteva vorbe” în timpul curselor

Trecând pe lângă blocul nou de locuințe la care a lucrat până nu demult, unul dintre constructorii călărășeni - inginerul Gh. M. - evocă, de fiecare dată aceeași amintire tristă. „Atât de tristă, încât atunci când mă poartă pașii pe aici îmi aplec privirea, nu cumva cineva să mă recunoască” - scrie el.

Ce s-a întâmplat, de ce această atitudine de jenă? „Și eu, și ceilalți lucrători am răpit o parte din bucuria noilor locații, dintre care mult cunoscuți, o parte chiar prieteni. Nu ne-am ținut de cuvânt. Ne angajaserăm să dăm apartamentele «la cheie» la data de 20 decembrie anul trecut. Oamenii primiseră și repartiții pentru noile apartamente, se pregătiseră să-și ia adio de la fostele camere închise sau de la căminele în care locuiau, unui cumpărăsă până și mobila pentru apartamentul nou, unde urmau să întâmpine Anul Nou. Dar... Cum să explic oamenilor că această «mică» amănare care le-a ratat bucuria în casa nouă se datorește unui «mărunțis» unei «mici neglijențe»? În ultimul moment s-a dovedit că ușile de la apartamente nu aveau clește și nici la magazie nu se găseau. În acest fel, blocul n-a putut fi recepționat. Mă întreb și acum, cum se poate ca, ridicând asemenea blocuri frumoase, trainice, dintr-o neglijență, din cauza unui «mărunțis» să știrbim din bucuria oamenilor”.

Este firească atitudinea de jenă și mahnire a inginerului care ne scrie pentru necazurile pe care le-a produs acel „mărunțis” unor oameni. Dar, în același timp, nu se poate să nu-ți pui și altă sau, mai exact, alte întrebări: Ce a determinat o asemenea neglijență? Putea fi evitată? Cine și cum trebuia să acționeze pentru evitarea ei?

Sintetic, răspunsurile la toate acestea, ca și la alte posibile asemenea întrebări se regăsesc în atitudinea față de muncă, în acest caz a constructorilor. Mai exact, în răspunderea față de calitatea muncii!

Disecând cazul în speță, era cât se poate de simplu ca nedorita întâmplare să fie evitată. Trebuia doar ca lucrătorii care au montat ușile să sesizeze că acestea n-au clește: șeful de echipă trebuia să nu aștepte ca altcineva să vină și să vadă că ușorul le lipsește cleștele; maistrul de lot, inginerul de

șantier trebuia să controleze calitatea lucrărilor nu în ziua programată pentru recepția blocului, ci mai înainte.

Lucrul de mântuială, lipsa de răspundere față de calitatea muncii, neglijarea acelor așa-zise „mărunțisuri” se răsfrâng de cele mai multe ori nu numai asupra unui singur om, ci a mai multora. Progresul tehnic a intensificat în așa măsură legăturile dintre individ și restul societății, încât adesea este imposibil de identificat care anume colectiv, necum persoană fizică, stă la baza micilor necazuri cotidiene denumite adesea „mărunțisuri”. Societatea noastră adaugă acestei infinite țesături de relații între oamenii proprietari, producători și beneficiari o fibră pe cât de firească, pe atât de umană: interdependența efectivă între oameni. Omul, la locul său de muncă, poate influența, uneori chiar determina nu doar calitatea propriei vieți, ci și a multor semenii săi. Cum tot așa însă de multe ori, „mărunțisul” anonim neglijat se resimte concret în primul rând asupra propriei persoane.

O tânără muncitoare de la Întreprinderea de mobilă din Bistrița ne scria la sfârșitul verii trecute că, aflată la odihnă la Eforie-Sud, și-a „stricat” o seară de distracție din cauza unui... cui. Cui din sifonierul camerei de hotel. Nu fusese bătut ca lumea și-i rupsesse bluză de mătase. Reclama, desigur. Dar întâmplarea face ca mobilierul respectiv să fie executat chiar la întreprinderea în care lucrează reclamanta. Cuiul în cauză fusese prost bătut de cineva poate chiar din secția ei, poate chiar de ea însăși...

„Ca să-mi repun în funcțiune mașina de spălat «Albalux» - ne scrie Valeriu Stoleriu din Capitală - mi-ar trebui o piesă care costă numai 40 de lei. Dar nu o găsesc, pentru că cei care au produs mașina au uitat să facă și piese de schimb pentru ea. Ce să fac, să arunc mașina, care m-a costat 1.850 de lei, sau să mă adresez celor care au uitat acest «mărunțis» atât de trebuincios?”

Din păcate, neglijarea „mărunțisurilor” tinde să ducă uneori la proliferarea falsei convingeri că aceste nevinovate, mici, „secundare” fapte, situații pot trece neobservate. Total greșit! Chiar dacă rămâne uneori anonimă la comiterea ei, orice

neglijență, nesocotirea oricărui lucru „minor” se răsfrânge întotdeauna, deseori cu un preț deosebit de însemnat, asupra calității produsului final, asupra satisfacției nevoilor oamenilor.

Ni se scrie despre un autobuz care, făcând curse spre și dinspre o gară suceveană, a întârziat câteva minute. Nu multe, doar trei-patru. Șoferul, trecând prin fața casei, a oprit să schimbe „doar câteva vorbe” cu ai săi. Trenul însă n-a așteptat, iar cele „trei-patru minute” s-au dilatat în ore lungi de așteptare a oamenilor până la următorul tren. Să zicem (fără prea mare aproximație) că printre cei care trebuiau să prindă trenul se afla și delegatul unei întreprinderi producătoare de sare, care trebuia să trateze într-o localitate anume, la o oră anume, problema (tot „secundară”) pungilor de ambalat, pentru ca sarea să poată fi livrată unităților comerciale. Delegatul n-a ajuns la timp, pungile n-au fost livrate, sarea a rămas în stocul întreprinderii, iar - un timp - în magazine s-a resimțit lipsa sării de bucatărie. Cumpărătorii se vor fi întrebă probabil „de ce?”. Să presupunem că însuși șoferul cu pricina s-o fi întrebă, în calitate de cumpărător. „De ce lipsește sarea din magazine?”. Cine ar fi trebuit să-i răspundă ar fi trebuit să-i spună următoarele: „Pentru că, din vina dumitale, în ziua X delegatul întreprinderii producătoare a pierdut trenul”.

Ce argument ar mai fi necesar în cazul de față spre a demonstra că lucrurile „mărunte” din activitatea fiecăruia se răsfrâng asupra tuturor, că atunci când e vorba despre datorie nu există mărunțisuri, nici „mici” și nici „mari”? Există doar responsabilitate! Iar aceasta trebuie să aibă caracterize în egală măsură activitatea tuturor.

De bună seamă, lista unor asemenea „mărunțisuri” sau „amănunte” poate fi completată. În condițiile când una din principalele preocupări ale societății constă tocmai în îmbunătățirea continuă a calității vieții, strâns legată de calitatea muncii fiecăruia și-a tuturor, „mărunțisurile” vieții nu sunt deloc mărunte. Și, mai ales, eliminarea acestora depinde de activitatea fiecăruia, de atitudinea fiecăruia la locul său de muncă.

Laurențiu DUȚĂ
Scinteia, nr. 14482 din 1989

vremea

În țară, vremea a fost în general instabilă, cu cer mai mult noros. S-au semnalat precipitații sub formă de ploaie în cea mai mare parte a țării, dar mai ales în regiunile sud-estice, unde, izolat, cantitățile de apă au depășit 15 litri pe metru pătrat în 24 de ore.

În nordul și în estul țării, precipitațiile au fost sub formă de ninsoare și lapoviță. Vântul a suflat slab până la moderat, cu unele intensificări în estul și sud-estul țării, predominând din sector nord-estic. Temperaturile minime au fost cuprinse între -7 și +3 grade, local mai coborâte în depresiunile intramontane, iar cele maxime între 0 și 8 grade, izolat mai ridicate în sud-estul țării.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în telecomunicații, cu sediul în Palatul CFR, încadrează de urgență un economist (pr.) în specialitatea contabilitate, cu domiciliul stabil în București, cu respectarea condițiilor din Legea nr. 12/1971.

Centrala Materialelor de Construcții din București, Calea Griviței nr. 136, Sector 1, încadrează în condițiile Legii nr. 12/1971 și Art. 5 din Dec. 367/1980, revizor contabil principal pentru verificări la unitățile subordonate din București și provincie.

Filială Piese de schimb, scule, AMC și alte produse din metal București, cu sediul în Str. Emil Bodnăraș nr. 90, Sector 6, încadrează conform Legii 12/1971

macaragiu auto 16 tone, gestionari materiale, economist principal.

Întreprinderea Mătasea Populară încadrează inginer țesător, inginer finisor, economist, proiectant modele (absolvent al Institutului N. Grigorescu), mecanic întreținere-reparații mașini de cusut.

VÂNZĂRI

Vând haină nutrie maron 46-48 culoare deschisă.

Vând combină muzicală cu dubu-casetofon marca ESC, mașină de cusut electrică Sanda, calorifer electric absolut nou.

Fiat 850 cu set motor și piese rezervă, sobă cu ardere completă, autoturism epocă Sport decapotabil. Cumpăr mini Morris.

amintiri

1 3 5 7 9 11 13 15

SECTIA SUCURI ȘI RĂCORITOARE

frucola

N.L. 1568-76 I.L.F. DOLJ LEI 225

TERMEN DE GARANȚIE - 7 ZILE

17 19 21 23 25 27 29 31

Frucola, mai la îndemână decât „imperialistul” Pepsi-Cola